

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben háshoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétéfős
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszam
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 269. szám.

Nagyvárad. Csütörtök 1914 november 19.

A mohamedánvilág háborúja.

Napoleon az olaszországi hadak fővezére, mikor megvívta első győzelmes olasz hadjáratát, keletre ment a piramisok alá s ott, ahol négy ezredév tekintett le reá, álmodkat szótt egy óriási keleti állam megalakításáról. Eszméje az volt, hogy elindul a nagy világhódítók útján. A világtörténelem legnagyobb eseményei keleten játszódtak le, ezek mellett a keleti hősök mellett eltörpülnek Európa nagy hadvezérei. Tamerlán, II. Ramzes, Xerxes már milliókat vezettek, melyeknek útját vérfolyamok és a hullák száz-ezrei jelölték. Valami nagy dolgot csak keleten lehet végbeinni, tartotta Napoleon, aki lángeszének csodálatos erejével meglátta azt a csodálatos erőt, mely keleten szunynyad s amelynek csak egy óriási egyénre, annak energiájára van szüksége, hogy életre keljen.

Keletnek ez a roppant ereje első sorban nagy tömegében áll: 300 millió ember, akit mind egy eszme kapcsol egybe, rettentő erő egy hódító egyéniség kezében. Kétségtelen, hogy a nagy hadsereget nem a tömeg teszi hatalmassá, hanem az az erő, melyet egy magasabb eszme hevülete nyújt s amely ott izzik minden egyesnek lelkében s a melyért meghalni dicsőségnek tartja. A mi hadseregeinket a hazaszereget, a szabadság rajongása hozza lázba, keleten ez a mindent elfeledtető erő a vallás. A keleti ember vallásosságáról nekünk csak halvány fogalmaink vannak. A vallás ott rajongás, élő erő, mely egyedül képes megmozgatni a milliókat. Ez

a vallási fanatizmus az, amely most 300 millió embert visz harcba. Világok fognak születni ebben az irítottató harcban, amit százmilliók vivnak meg.

Roppant erőt jelent a mohamedánság azért is, mert katonanyaga a legelső rangu. Sokkal erőteljesebb, kevesebb igényű, mint bármely nép, s e mellett engedelmes és bátor a hősiességig.

Ez a titokzatos erő támad most Oroszországra egyelőre a Kaukázusban, hol újra megújulnak a cserkészek, grurok, tatárok rémes harcai a szabadság kivívásáért. De legfélelmetesebb ez az erő Angliára, melynek végórára ütött.

Enver pasa megindult a suezicsatorna felé s nemsokára négyszázezer ember élén fogja megvívni a mohamedánság élet-halál harcát a muzulmánok leigázója: Anglia ellen. Erre az operációra már minden elő van készítve, s ha egyszer a csatorna török kézre kerül, akkor Anglia életere lesz elvágva: el lesz zárva az Indiáktól, mely eddig el-tartotta a zöld szigetét, míg neki évente egy millió embere halt éhen.

Enver pasában van annyi energia, hogy az ujkor Napoleonja legyen s seregei haláltmegvetve követik, mert a harc nemcsak Egyiptoméért folyik, hanem Mekkáért és Medinaért is, a szent helyekért. Ennek a védelmében egyesülnek az arabok, törökök és minden mohamedán, akik előtt a vallás kérdések mellett eltörpül minden nemzeti különbség.

Egyelőre úgy látszik, hogy az Enver pasa hatalmas egyénisége lesz az az erő, amely megvalósítja Napoleon nagy álmát: az óriási keleti birodalmat, melynek 300 millió mohamedán lesz az alattvalója.

Enver pasa négyszázezer embere már elindult, egyelőre csak Egyiptom meghódítására s ha itt megtörte Anglia hatalmát, óriási léptekkel fog indulni az Indiákra. Egyiptomban Angliának csak csekély hadereje van, semhogy a feltámadt mohamedán világnak ellenállhatna.

Végzetesen közeleg Angliára az az idő, amikor egy utazó a London-Bridge egyik tört ivén ülve fogja vázlatkönyvébe rajzolni a Szent Pál-templom óriási romjait.

A világháború.

Győzelmes előrehaladás Szerbiában.

Budapest, november 18. Hivatalos a déli hádszinterről: A délnyugati hádszintéren a Kolubara folyó elpusztított átjáróinál több rendbeli nagyobb harc volt. Saját erőink már a tuisó

parton vannak. November 16-án 1400 foglyot ejtettünk és sok hadi anyagot zsákmányoltunk. (Min. sajtóosztály.)

Belgrád ostroma.

Szerbia, nov. 18. A valjevói védővonal elestével a szerb hadsereg kénytelen volt hanyat-homlok és nagy veszteségek árán

Ujdonságok: Szörme-Muffok, Boák, Kalapok és Sapkák. **Divatos ruhaszövetek,** mosó-kelmék, flanell és barchetek. Fehérneműek, vászon és szőnyegek. **Hadi felszerelések;** Dr. Jáger alsóruházat, keztyük, hósapkák, haskötők, lábszárvédők, bőr-bekecsek, gumi-köpeny, és hálósákok. Posztó és bőrkamáslik **Gyapjutakarók és pokróczok legnagyobb választék.** Olcsó, szabott árak! **Czillér Imre** Nagyáruházában.

utolsó védővonalába, a kragujeváci megerősített állásba visszavonulni. Hadseregünk elért sikerei következtében az ellenállást itt sem folytathatják sokáig a szerbek.

Előrenyomulásunknak ilyen nagy sikere szinte automatikusan biztosítja számunkra a fővonalról elvágott Belgrád birtokát. A szerb főváros ellen három oldalról folyik az ostrom, amely különösen tüzéségi harcok tekintetében már eddig is szép és biztató eredményt ért.

A szerb visszavonulás.

Bukarest, nov. 18. Nisből hivatalosan jelentik, hogy a szerb hadsereg legfőbb parancsnoksága elrendelte a hadseregnek stratégiai okokból Valjevóából Takovoba való visszavonulását, mire a valjevói seregek itt erősítették meg pozíciójukat.

Nagy német győzelmek.

Berlin, november 18. A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugat-Flandriában a harcok tovább tartanak. A helyzet lényegileg változatlan. Az argonnesi erdőben támadásunkat sikeresen előbbre vittük. Verduntól délre a francia támadásokat visszavertünk. Saint Michielnél a nyugati Maas-partra előretolt haderőnk ellen intézett támadást sikeres kezdet után tökéletesen összeomlott. Cireyától dél-nyugatra támadásunk arra készítette a franciákat, hogy hadállásaik egy részét elhagyják. Chatillont csapataink rohammal bevették.

Lengyelországban Lodztól északra eső területen újabb harcok fejlődtek ki, melyekben döntés még nincs.

Oldemtől délnyugatra az ellenséget Mlavára való visszavonulásra kényszerítettük. Legszélső északi szárnyon erős orosz lovasságot 16-án és 17-én megvertünk és Pikkallenen át visszavetettük. (Miniszterelnökség sajtóosztály.)

Vilmos császár Hindenburgnak.

A „Berliner Tagblatt“ Hindenburg tábornagynak a következő hadseregpárancsát jelenti Thornból:

Vilmos császár ő felsége tegnapi távirati jelentésemre a következőképpen válaszolt:

Berlin, november 18. „Hindenburg tábornagy! Az Ön által vezetett hadműveleteknek már tegnap és ma elért sokat ígérő eredményeiért nagy örömmel küldöm Önnek császári köszönetemet. Az ön vezérkarának főnökéről és többi segítőitársairól is a legelismeréssel emlékezem meg. Derék csapatainak, amelyek Önt sohasem hagyják cserben, adja át szintén üdvözlőmet és köszönetemet a menetelésben és harcban egyaránt felülmúlhatatlan teljesítményükért. Legjobb kívánataim kísérik Önöket az elkövetkező napokban is. Vilmos.“

Hindenburg tábornagy hadseregpárancsában a császár e táviratához a következő megjegyzést fűzi:

E legfelsőbb elismerés indítson bennünket a jövőben is kötelességünk teljesítésére. Hindenburg, a keleti hadsereg főparancsnoka. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Belgium éhínség előtt.

Hága, nov. 18. Londonból jelentik, hogy a belga nép segítésére Angliában bizottság alakult, mely az éhínség megelőzése céljából gyűjtést fog indítani.

Albert király a Standardban a segítőbizottsághoz nyílt levelet intéz, a melyben egyebek között ezeket írja:

— Bizonyos, hogy bármit teszünk is, a közelgő tél folyamán retentő lesz a belga nép szenvedése: de fáradozásunk mégsem lesz hiábavaló, ha legalább az éhínségtől és

az ennek nyomában járó betegségtől megóvjuk a népet.

Német repülőgép az angol partok felett.

Berlin, nov. 18. Londonból táviratozzák Rómán át a Vossische Zeitungnak: Ismét két német repülőgép jelent meg az angol partok fölött, az egyiket Sheerness, a másikat Harwich fölött látták. Az angolok ágyútűzéssel fogadták a repülőgépeket, de nem tettek bennük kárt.

Legenda az öreg magyar népfelkelőkről.

A valjevói roham.

Ismét utra kelhetnek a regősök.

Vállunkra akasztott kobozzal bekopogtathatnak a magyar portákra és halk pengetéssel elénekelhetik a csodaszép hősi énekeket.

Az új hősi énekeket.

Ismét a legendák idejét éljük, ismét hősöket, bátor leventéket termelt a magyar föld, mint akkor, amikor Budáról Álmosról, Botondról regéztek a kobzosok.

Magyarok, magyarok, izzó lelkű férfiak, ti vagytok mégis a legkülönbegek, az igazán emberek, a hazájukat, királyukat és családjukat igazán szeretők.

Rólatok szólnak a legendák legendái, rólatok, akik érző, szíves és lelkes emberek vagytok.

A ti szívetek, a ti lelketek tisztán ragyogó kincs, amit még soha nem homályosított el a durvaság, a kegyetlenség, az emberietlenség fagyasztó hidege.

Teremjenek új regősök, a kik a magyar udvarház békés öregeinek új diadalokról meséljenek igaz meséket.

... Kétszer foglaltuk el Sabácot.

Mind a kétszer rohammal, szuronnal. Ömlött a somogyiak vére, de a győzelem, a a babér az övék lett.

Szerb betörőket pusztítottunk el Mitrovica mellett. A legerősebb, a legjobban képzett rác bandát semmisítették meg a magyarok. Nem menekült senki.

A Drinán átkeltek. Mentek előre. Üzték az ellent fázva, koplalva, de azért nótás ajkakkal.

Hetekig tartott ez. Az „előre,“ a koplalás, didergés és a dal.

November 15-én elfoglalták Valjevót! A szerb leányok, a kores fajzat gonosz lelkű nőtényei virágokkal szórták tele a nótázó fiúk sapkáit, de a virágok között bomba is volt. Ajkukra fagyott a dal, a mosolygás, a mámor ragyogása fájdalommal torzult. Sokan meghaltak, sokan sebet kaptak.

De Valjevó Közép Szerbia legnagyobb városa a mienk lett.

Potiorek megdicsérte a csapatokat. Megköszönte a mindent megvető bátorságot és a legényeknek egyszerre öt napi zsoldot osztott ki.

A szerb hadsereg pánikszertűen vonult vissza Grosja—Kragujevác irányában.

Sturm, szerb tábornok seregét egy népfelkelő ezredünk futva kerülte meg

és hátra támadva teljesen megsemmisítette.

Igy történt:

A napiparancs azt mondta, hogy Valjevót el kell venni az ellenségtől. Mindenki megértette és mindenki boldog volt. Régen várták ezt a parancsot.

Ezredek indultak hajnalban. Az ezredek közül több mint a fele népfelkelőkből állott. Nagy bajuszu családapákból, akik most nem gondoltak asszonyra, gyermekre.

Négy irányból tartottak a cél felé. Teljes gyűrűt vontak körötte.

Hátul ágyuk szóltak, középen gépfegyverek kopogtak egyhanguan. Elöl rózsás csákok látszottak ki a földhányás mögül és a rózsák mellől halál sivitott ki a puska esővéből.

Délelőtt már magasán járt a hűvös, őszi nap, mikor a tulajdonképeni előrenyomulás megkezdődött. Lépésről-lépésre hódították meg a területet, a melyen a Valjevót védő szerb csapatok elsáncolták magokat.

Lépésről-lépésre?

— Kidugtuk a fegyvert és löttünk. Aztán gyorsan felugrottunk és három-négy lépést szaladtunk. Megálltunk, levetettünk magunkat a földre és ismét löttünk.

Délután öt óráig tartott ez.

Egy negyed hatkor végigfutott a parancs, mint a tűz: roham!

Trattata-tratta-tatatata.

— Látni kellett volna ezt. Az öreg népfelkelők rávetették magukat a szerb lövészárookra és ahonnan sűrű sortűzzel vártak már. Hullottak a szegény, ősülő apák, de a szájuk mosolygott. Előre! azt kiáltották és buzditva, bátorítva néztek a következőkre. A többi pedig ment. A halál közelsége, a sebesültek néma fájdalma, ami csak a szemekben vonaglott, de jajt nem esalt az ajkakra — nem tartotta őket vissza. Győzni akartak.

Sok szürke uniformist itatott át teljesen a szerb vér, sok kapott ellenségtől kis, de égő sebű szurást, sok kéz kulesolódott imára a könyörgő rác katonák közül, de a győzelem a bosszu, a haza, a király gondolata lenyűgözte a félelmet, az irgalmasságot.

Meghalni, vagy győzni!

Egy szerb sereg a Kolubara folyó hídján akart menekülni.

Észrevették és az egyik népfelkelő ezred parancsot kapott, hogy akadályozza azt meg.

Az ezred parancsnoka, egy hadnagy vezényelt.

Futólépés. Irány az erdőn keresztül a hid!

Három kilométert futottak egyfolytában az öreg magyarok. De hamarabb érték el a hidat, mint az ellenség.

Négyezer Manlicher fogadta már Sturm Seregét.

Voltak, akik már nem is várták a vezényszót, hanem maguktól rohantak rá a rációkra. Ölték őket mámorosan, abban a szent hitben, hogy erősebbek, különbek, mint azok.

Valjevó a mienk lett.

Valjevót a magyar népfelkelők foglalták el. Azok az emberek, akik békésen szántottak, vetettek, arattak, gazdálkodtak odahaza.

Ófelsége megköszöntötte és kitüntette Potioreket. A tábornok pedig a katonákat dicsérte meg és öt napi zsoldot osztatott ki nekik.

De nekik nem a zsold, nem a dicséret szerzett örömet, hanem a győzelem.

— Átöleltük egymást, sirtunk, neveltünk, táncoltunk, daloltunk. Megfeledkeztünk mindenről, még a menázsiról is, pedig egész nap nem ettünk. Fáradtságot nem éreztünk, de úgy voltunk, hogy ha még száz kilométernyi területet kellett volna elfoglalnunk, ahhoz is hozzáfogtunk volna.

Pedig a szerbek évek óta készültek Valjevó védelmére. Francia mérnökök tervei szerint építették meg a betonerődítéseket. Ötven ágyu, nyolevan géppuska okádta a tüzet, de a magyar népfelkelők elfoglalták Valjevót.

Kevesebben voltak, mint a védők, de magyarok voltak. Csak ez a hadsereg tudta megcsinálni.

Jöjjetek hát regősök és öntsétek kedves rimekbe a népfelkelők hőstettét. Pengesetek hozzá dicső melódiát, mert bizony-bizony ez a csata volt a legszebb csata a világháboruban.

Ez a mi esatánk, a mi győzelmünk volt. (B. H. L.)

Panaszok az adókető bizottságok ellen.

A kamara teljes ülése.

A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara tegnap délután teljes ülést tartott, a melyen különösen a nagyváradi adókető-bizottságok működését vették erős kritika tárgyává.

A polgárság körében már régebben tapasztalható megütközésnek adtak egyes kamarai tagok méltó kifejezést.

Az egész ország ipara, kereskedelme pang, a polgárság jórésze a bekövetkező nyomor előtt áll s az adókető bizottságok, mintha csak a legboldogabb időben élnének, az adófizetők egy részének 10—100 százalékkal emelte az adóját.

A kamara ülésén dr. Moskovits Józser elnökölt. A bel- és kültagok szép számmal voltak jelen.

Az elnöki jelentés kapcsán Szabó Károly szólalt fel, különösen az olasz városrészen működött adókető bizottság eljárása ellen. Ahelyett, hogy méltányosan jár-

tak volna el a polgársággal szemben, különösen a bizottság elnökének eljárása sérti a polgárok érdekeit. Továbbá olyan tagja van a bizottságnak, aki csak volt iparos s egyáltalában alig ismerik s ő sem ismeri a polgárok helyzetét, viszonyait. Ez ellen tiltakozik. Tényleges iparos legyen a bizottság tagja s az elnök foglalja el tovább helyét. Kéri az elnököt, hogy ez irányban tegye meg, amit lehet.

Ungerleider Mór azt kifogásolja, hogy olyan tagja is van az adókető-bizottságnak, akinek üzlete nincs.

Schwarz Izidor úgy van meggyőződve, hogy az olasz bizottságnak elnökét nem vezető rosszakarat, de nem ismeri a polgárságot. Kérje a kamara, hogy olyanokat nevezzenek ki a bizottságba, akik ismerik a polgárságot, tagjai vagy a kamarának, vagy az ipartestületnek. A szavazásnál ha két taggal szemben egy tag van, az elnök az egy taghoz csatlakozva dönt. Ez ellen is irjon fel a kamara. Ezeket indítványozza azzal, hogy a jövőben az adókető-bizottságok összeállításánál a kamara járjon közbe.

Elnök szomorúnak, sőt komikusnak tartja, hogy most, ebben a nehéz időben egyeseknek 20—50—100 százalékkal felemelték az adóját, sőt tullicitáltak a kincstári eladót. Felterjesztésben gondoskodik a kamara arról, hogy a jövőben ilyen ne forduljon elő. Most emelik az adót, mikor az iparosok, kereskedők csak vesztenek, lerongyolódnak. Ez kegyetlenség. A kamara oda fog hatni, hogy a viszonyokkal ismerősök legyenek az elnökök és tagok a bizottságban.

Weisz Mór abban látja a hibát, hogy a polgárok nem törődnek a dolgukkal. Azoknak, akik hadba vannak, nem emelték az adóját.

Schwarz Izidor: igen, akiről tudták, hogy katona, de mindenkiről ezt nem tudták.

A teljes ülés elfogadta az elnök és Schwarz Izidor által tett indítványokat.

Ezután a hadikölcsön ügyét terjesztette elő dr. Sarkadi Lajos titkár. Az elnökség indítványára a kamara 10000 korona jegyzését határozta el.

A hadi hitelintézet nagyváradi fiókjának felállítását helyesnek és kívánatosnak tartja a kamara s elhatározta, hogy az 50000 korona alapösszegnek 5 százalékaért vállal veszteségi garanciát.

A kamara 1915. évi költségvetését vita nélkül elfogadták. A kiadásokat 54124 K, a bevételeket 54450 koronában s így a maradványt 326 koronában állapították meg.

Ezzel kapcsolatban az elnök bejelentette, hogy a kamara pénztárát az utóbbi háromnegyed évben ő kezelte s ezáltal a pénztárnok tiszteletdíját megtakarította a kamara. Indítványára a pénztárnoki állás betöltését a jövő teljes ülésre tüzték ki.

Szántó Dezső indítványozta, hogy a pénztárnok 500 korona tiszteletdíját töröljék s az tiszteletbeli állás legyen. — Elfogadták.

A vasuton érkező áruk köveztvámjánál észlelt jogtalan túlszámítások miatt Rákos Vilmos a kamara közbelépését kérte az érdekelte kereskedők érdekében.

Löwenstein Zsigmond alapos hozzászólása után őt kérték fel, hogy vizsgálja meg a sérelmeket s tegyen jelentést.

Nagyváradi város vámszedési szabályrendeletére vonatkozó elnöki tanácsi véleményét magáévá tette a teljes ülés. Egyes tételeknél véleményez némi változtatást a kamara.

Breider Ármin beltág indítványát, hogy töröljék a moratórium rendelet azon rendelkezését, miszerint az árutartozások után 10 százalékos törlesztendő, elfogadta a kamara s feliratot intéz ilyen értelemben a kereskedelmi miniszterhez.

Véleményezi a miniszternek a kamara,

hogy az esernyőkészítés a képesítéshez kötött iparok közé soroztassék.

Ezután néhány tárgysorozaton kívüli felszólalás volt.

Ungerleider Mór kifogásolja, hogy katonai barakkokat épített a katonai kincstár fakeskedőkkel, anélkül, hogy az iparosokat felhívta volna ajánlattételre. Nagyváradi elvitték az ács munkásokat. A munkát drágábban fizeti az állam, mintha iparosokkal készíttetné. Kéri az elnököt, hogy az ilyen eljárások ellen lépjen fel a kamara.

Szántó Dezső az elnök közbenjárását kéri, hogy a katonai szállításokat és munkákat ne csak a hadtestparancsnokságok székelyhelyén adják ki.

Elnök igéri, hogy készséggel közben jár a felhozott panaszok orvoslása iránt.

Boros Jenő kifogásolja, hogy a mozgósínházakra nem adnak iparendélyt, hanem csak időszakos engedélyt ad ki rendőrkapitányi hivatal; ezzel szemben azonban kivetik a mozgósínházakra is a kamarai illetéket. Irjon fel a kamara, hogy a mozgósínházakat is vegyék fel az iparok közé.

Dr. Sarkadi Lajos titkár haszonhajtó kereskedelmi vállalatnak tartja a mozgósínházakat s ezért kötelesek kamarai adót fizetni. Felelje meg az illeték kivetését a felszólaló. Különbben azt helyesli, hogy a kereskedelmi foglalkozások közé felvegyék a mozgósínházakat.

Weisz Mór azt panaszolja, hogy a nagyváradi dohányfőzősdében nem szolgálják ki a szükséges dohányterméket.

Elnök felvilágosítja, hogy a dohánygyárak el voltak foglalva a katonaság részére szükséges dohány és iparuk készítésével, ezért nem tudtak eleget tenni a szükségletnek.

Ezzel véget ért a teljes ülés.

A csata, melyben Mayer Béla alezredes elesett.

Egy huszárhadnagy naplójából.

Buczacz, 1914. aug. 23.

Megirtuk már Mayer Béla alezredesnek, a 14-ik huszárezred parancsnokának hősi halálát, aki testvérbátyja volt Mayer Antal tb. kanonok, Szent József-intézeti kormányzó-nak. Most egy huszárhadnagy naplója került hozzánk, mely részletesen elmondja a véres csatát, melyben az alezredes elesett. A napló következő:

Vasárnap reggel van. Máskor a falu népe ünnepi ruhájába öltözik, ma ez nem jut eszébe senkinek. Menekül mindenki, mert tudják, hogy ma ágyuk fognak harangozni.

Az 1 ső Car. trup, amely Oroszországból jött már vissza az Armeo-oberkommando parancsára, ezt a helyet választotta ki, hogy első ellenállását a tulerős orosz csapatok ellen kifejtse.

Buczacz-Medvekorze az a két falu, amely előtt a Tr. divizion állást foglalt. A balszárnyon a 14-es huszárok. Egy része lóról leszállott, hogy tüzeléssel tartsa vissza az ellenséget s egyuttal az ágyúinkat is védje ellenséges lovastámadás ellen, más része lovon maradt, hogy egy esetleges attackot erélyesen visszautasíthasson.

A legnagyobb csendben állottunk fel. Önkénytelenül elrebegett mindenki egy imát, hiszen tudtuk, hogy ma az ezrednek vasárnapja lesz, keresztül esünk az első komoly tüzkeresztségen.

Gyönyörű idő volt, paesirtaszó hallatszott előttünk, de nemsokára ágyudörgés váltotta föl a madárdalt. Ünnepléses pillanatok. A mi részünkről csak két üteg szólt, a harmadik, amely arra volt hivatva, hogy a mi attackunkat segítse, hallgatott egész idő alatt,

4

hogy egy kis meglepetést okozhasson később. Mi is el voltunk rejtve a dombél mögött, hogy váratlanul jelenhessünk meg, ha az ellenség attakiroz.

Délután 3 órakor a nap teljes erejéből tüzött. A hőség szinte elviselhetetlenné vált már. Örömmel üdvözlöttük a trombitaszót, amely azt jelentette, hogy vége a várakozásnak, mehetünk előre: az ellenséges lovaság támadja a hadállásunkat. Éppen azt a részt, ahol a kassai 4-ik század hős kapitánya, Békássy Ernő cs. és kir. kamarás állott fel századával.

Nagy tömegben, rendetlenül hömpölygött elő a völgyben egy kozák brigád s nem törődve a mi taktikai felállításunkkal, rátámadt gyalogosan maradt huszárjainkra. A mi svarmleniánk előtt egy mély árok volt, amit ők nem láttak talán s egyenesen annak hajtottak neki, a mi huszárjaink öldöklő tüzelése közben.

Tetemhalom keletkezett, mihamar az árokban, de ez nem akadályozta a kozákokat. Tisztjeik kancsukával verték előre s ők nem törődve a biztos halállal, mentek a mi gyalogosztályunkra.

A végén siker koronázta működésüket, az árok megtelt s a halottakon keresztül eljuthattak a mi huszárjainkhoz, akik kitarítottak a helyükön, s inkább hősi halált haltak, semhogy állásukat feladják.

Ekkor érkezett el a mi attackunkra az idő. Az akadályok folytán a kozákok rendetlenül mozogtak ide-oda s széjjel az egész völgy tele volt orosz katonasággal. Akkor egyszerre megharsantak a trombiták s mint a villám csapott rá három század lovas a rendetlenül gomolygó két kozákezredre.

Megszólt az eddig hallgatásra kárhözatott üteg is s következett egy oly pusztítás, amit leírni szinte képtelenség.

Óriási hangzavart, dörgő hurrá kiállítás, ami az ágyudörgést tulharsogta, a lovak dobogása, mindez oly kábultságot okozott, hogy utána senki sem tudott számot adni, mit csinált attak közben.

Mindenütt vér, gazdátlan lovak száguldottak a holttestekkel borított esatatóren.

Sok véráldozatba került, de a cél el volt érve. Nyugodtan fejlődhattunk fel másnap Monaster Ziskánál, hogy újból feltartsuk az ellenséget, amíg a székely honvédek hadosztálya megérkezik s átveszi szerepüket.

Veszteségünk nagy volt. Mayer Béla alezredes az attak közben esett el. Egyik kezében revolverét, másik kezében kardját tartva vágatott, a kozákok közé huszárai élén szélesebben, úgy hogy huszárai elmaradtak tőle. Rettentő viadal volt, melyben az alezredes jobbra-balra osztotta a halálos csapásokat s egymásután lötte ki összes töltenyeit, már egész utcát vágott a kozákok között, mikor több lándzsadöféstől lehanyatlott lováról s a kozák tömeg összefolyt körülette s elvesztettük őt szemünk elől. Ugyanakkor esett el Ujházy főhadnagy. Békássy Ernő kapitány hősielg tartva helyét szintén áldozatául lett az ellen akkor még tulnyomó erejének, valamint Dungserszky, Haller Pál gróf főhadnagyok is. Kiténtette magát nagyon Wähle kapitány és Jacobs báró, aki szintén gyalog volt s visszavonulás közben egész hulláhegyet épített az elpusztított kozákokból Gerlóczy Gábor hadnagy, akinek nehéz helyzetét legjobban igazolja az, hogy mentéje és felszerelése esupa lyuk volt a lövésektől.

Hétszáz derék huszárunk maradt a esatatóren s hogy még több veszteségünk nem volt, azt csak ezredesünk, Nagy Ákos körütekintésének és hidegvérének köszönhetjük, aki oly nyugodtan diszponált, mintha csak Nyiregyházán adta volna ki a parancsot: Visszavonulási direkción a „Rózsakert“!

Bár fájdalmasan érintett minket bátor bajtársaink halála, vigasztalt az, hogy a Buczacz medvekövezei vonal orosz halottaktól oly sűrűn volt borítva, hogy fekete volt a reggel még aranyárga tarló.

Ez volt a tűzkeresztsége a pirosesákos Kolozsváry-huszároknak.

ronát. Így az árvaszék utján le lesz jegyezve egy félmillió korona.

Az árvaszéki jegyzések által a pénztézetek szintén érzékenyen volnának érintve, azért itt is úgy járnak el, hogy nem vonják ki az egész tőkét a pénzpiacról, hanem annak csak bizonyos százalékát, a többit pedig valamilyen uton fedezik, a tőke nagyobb felét pedig lombardirozzák.

Az árvaszék akciójának sikeres eredményével a vármegye egymillió koronával fog részt venni a nagy hadikölesönben. A pompás eredmény eléréséért Fráter Barnabást, Biharvármegye tevékeny alispánját és Verner Kálmán árv. széki elnököt illeti meg az elismerés.

A harctéri kiállítás fenomenális sikere.

Már erről lehet beszélni. Igaz, akik hozzáfogtak a rendezéséhez, akik tehetségüket, idejüket lelküket, szívüket vitték bele azok soha egy pereig sem kételkedtek ebben. De most már a közönség is teljes meggyőződést szerzhetett erről. S ennek több tekintetben van haszna. Biztosítva van először a tombola játék sikere, melynek 2000 jegyéből úgy sem sok van már.

Biztosítva van minden következő ilyen hazafias és nemes tervnek a sikere, mert látja a közönség, hogy csekély áldozata fejében amellet, hogy a legszentebb célra adja filléreit, művészi intellektuális gyönyörűségeket is részesedik. S biztosítva van végül Várad közönségének jó neve, hogy ily őszinte lelkesedéssel karolta fel a katonák, a mindnyájunk, a haza ügyét. Örömmel állapítjuk ezt meg már most, még mielőtt a kiállítás lezárult volna.

A tegnapi művészestély.

Telve volt a Vigadó fényes terme. Száz és száz színes kalap, lelkesült arca, nemes szív zibongott szerte szét. Illat szellő suhant végig a termen a finom szirmu ősi rózsák kelyhéről s a suhogó női ruháról felszakadva. Csengő halk kacagás zsongott el piros ajkáról s az összeesendülő szerb findzsákról az egyik asztalon. A szépség, csillogás, fény szelid sugarai táncoltak az Ófelsége bronz szoborán s a gondosan ékített főcskéken, kecses mozdulatokon, a női báj száz gyönyörű változatán. Szelid, moll-melódia muzsikált, a zenekar feszült hurjain s a csipkék alatt dobogó piciny szívekben: a lelkesültség hullámos érzésének melódiája.

A szereplőkről kritikát nem mondunk. Ami tökéletlenség volt, azt elfeledteti az érzésben élő szív, ami szép volt, azt még szívesebben látja a lelkesülés könnyeseppjén át a szem. A kedvességek, miket Karácsony Géza mondott el, a honvédszenekar precíz száma, a két gyönyörű vért, miket Rettoghy Margit olvasott föl, Fehér Dezső pompás színjelenete Tompa és Varsa játékával, a Feszthy Irén énekelte kedves dalok s Lukács Béla éneke három klasszikus szépségű zeneszámban: mind jők voltak. A közönség lelkesedéssel élvezett, ünnepelt, dicsért mindent és mindenkit.

Mint a siker egyik fokmérőjét említjük meg, hogy felülfizetések nélkül 600 korona volt a bevétel.

A török tombola.

A hétfőn délután lezajló páratlan esemény iránt óriási az érdeklődés. A tárgy széles volta miatt részletes tudósítást igazán nem adhatunk, ehelyett inkább bemutatjuk alább néhány szerencsés résztvevő arcképet. Megjegyezzük mégis a következőket: a ren-

Félmillió lesz az árvák jegyzése.

Tömegestől érkeznek az az aláírások.
A belügyminisztérium álláspontja.

A Tiszántúl megírta már, hogy Verner Kálmán árvaszéki elnök nagyszabásu mozgalmat indított az árvaszék kezelése alatt lévő vagyonnak hadikölesön céljaira leendő lejegyzése tárgyában. A végtelenül biztatón indult akcióra vonatkozólag kellemetlen hírek keringtek tegnap. Több lap rossz információja és félreértése folytán ugyanis az a hír volt elterjedve, hogy az árvák pénzét hadikölesönre egyáltalán nem lehet igénybevenni. Annál kellemetlenebb volt ez a hír, mert a lapok egy része emez értesülését egyenesen a belügyminisztériumból származottnak jelezte.

Biharvármegye árvaszékénél e hírek dacára is tovább folyt a megkezdett munka. Verner Kálmán árvaszéki elnök kijelentette, hogy tévesen alapulhat a napvilágot látott miniszteri információ, mert a törvény nemcsak megengedi, de világosan ki is nyilatkoztatja, hogy az árvák pénze állami értékpapirokba befektethető, ha azt maguk a gyámok kérik.

A törvény hibás értelmezése folytán néhány vármegye a gyámok meghallgatása nélkül jegyzett kölesont. Ez a törvényellenes,

amit a miniszter természetesen nem engedhet meg.

Verner Kálmán árvaszéki elnök tegnap teljes megnyugtatóan egyenesen a belügyminisztériumhoz fordult. A belügyminisztériumban kijelentették, hogy a legnagyobb örömmel veszik az árvaszék akcióját és egyáltalán nincs kifogása a kormánynak az ellen, ha a gyámok ily módon akarják hazafias köteleességüket teljesíteni.

Eddig a vármegyéből igen sok gyám küldte be felhatalmazónyilatkozatát az árvaszékhez. Az eddigi nyilatkozatok alapján történő jegyzések összege meghaladja a 300000 koronát. Ez az összeg nemcsak az 5000 koronán felüli összeggel rendelkező kiskorúak árvatömegéből jön össze, hanem a kiscsapatoktól, akik közül csak nagyon kevesen vannak olyanok, kik nem jegyeztek.

A beérkezett nyilatkozatok közül még hiányoznak a legnagyobb községek, ahol összegyűjtik azokat és úgy küldik be. A be-küldést mára jelezték. Nagyon valószínű, hogy a november 23-ig beérkező nyilatkozatokban kiténtetett összegek nemcsak elérik, de talán felül is mulják a 200000 ko-

dezsőség annyi adománylevelet kapott, hogy az ezer nyereségtárgy értéke legalább tízezer koronát fog kitenni.

Idejében figyelmeztetünk is mindenkit, hogy jóelőre lássa el magát tombolajegyekkel, mert kétezerből több tombolajegyet nem fognak kiadni.

Most tehát szives engedelemmel bemutatam a török tombola néhány szerencsés résztvevőjének kabinet fényképét: így elővén meg Molnár fényképész, aki eddig csak adománylevelet adott erről.

No. 1. (Számolva a Belvárosi Áruház adta számológépen.) Ő nagysága, miután dr Rácz intézetében tíz napi fogyókúra után s Rózenoweg, vagy Izsák Lidia fűzőitől kellő karesuságot nyert, felölti Czitter Mór szövetségéből Szöbel Adolf divatszabó ügyes kezében remekelt gyönyörű kosztümjét s Darvas Frida bársony kalapját. Kedves oróját egy pirinyót megszinezi Raisz kigyó gyógyszerárának pudrérével, batiszt kis kendőjét meglocsolja Atlasz ur rózsaszállatával, három szál fehér krizanteumot tűz mellére a Jellinek rózsái közül s elindul hazulról egyik következő jótékonyceļu teastélyre. Aranyi Bally-féle cipője nyomán virág fakad s száll vele a finom rózsaszállat.

No. 2. A fiatal ember, aki szintén a teastestre igyekszik. Moskovits cipőjében ruganyosan lép s bár fúj a hideg szél, nem fázik, mert Flegmann jäger trikóját is elnyerte. Most Kolozsvárytól eredt karkötős órájára esik tekintete, rágyujt Balázsházy Olga egy finom szivarjára, mely Darvas István japáni dobozából önként ugrik a fogai közé s mert már késő felugrik a villamosra, hisz a vasúttól bérlete is van. zsebében a Winter Károly kis malaca, hogy produkálhassa magát, mint az athéni bölcs. Elegánsan, tisztán érkezik meg, mintha épen most kefélközött volna Havranek keféivel.

No. 3. A teaházban. (Ez ugyan nem egy személyes kép, de az enyveshát kontójára is csinálom). Aranyozástól, csillogástól fényes teremben mosolygó vendégek várják őket. (Lesz alkalmunk megismerkedni velük) Thomass Mária gyönyörű képei Gyűwald domborművei, Czillér niptárgyai, Breider Erzs, Katz Klára, Oláry, Kepes Rózsai gyönyörű himzései, futói és párnái között megkezdődik a zsúr.

No. 4. Folytatása következik. A képek retusirozását, a felelősséget fenntartjuk magunknak.

HIREK

A téli háború borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadsegélyező Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

Erzsébet királyné

A messze, a mennyországba mentek neve ünnepét nem igen üljük meg. Csöndesen szunnyadnak ők, orójukon ott játszik a boldog pihenés megörökült vonása: félünk költögetni őket, hisz elég volt, nagyon elég szegényeknek egy evilági élet.

Királyné asszonyunk emléke mégis visszajár. Sőt sokkal inkább: itt él közöttünk, itt éli második életét, az első, evilági élet után. Gyönyörű alakja, jóságos orója, szelid, tiszta szeme, fülbemászó, zöngicsélő hangja, érző lelke, fennkölt szelleme, angyali szíve, egész megnevezhetetlen női bája itt él közöttünk, felettünk s mi mind hozzájárók vagyunk, ha

lélek megindulást, szívbéli nagyságot akarunk tanulni, akarunk önmagunkba lopni magunkat gazdagítani.

Testvérünk, aki nyelvünket beszéli, anyánk, aki életünkért áldozza életét, királynénk, aki vigyáz reánk, óv, dédelget, pártfogol, mint lovagi hőseit.

Oly jó azt tudni, hogy ő a mienk. Mienk azzal a thüringiai szent Erzsébettel egyetemben, akinek kötőjében rózsák, a jövő dicőségének piros rózsái fakadtak a szegényeknek szánt alamizsnából. Mienk ez az Osszián fellegeiből szállott, Murilló művészetére méltó, hős, királyi, vértanu asszony s oly jó ezt tudni. Érezni, hogy van jóságos kéz, mely megsimogatja népünk forró oróját, van meleg kebel, hová nehéz, szomorú fejét lehajthatja, van szív, melynek dobbanása igazgatja idege véreit, van erő, mely megeleveníti lankadó izmait, van hite, mely fölemeli a vész és öröm, nyugalom és győzelem Urához.

Itt jár, él közöttünk. Fehér egyszerű ruhában, vörös keresztrel karján. Vigasztal, bátorít, imádkozik, gyógyít, enyhít, megörvendeztet: Magyarország népei boruljatok elébe, csikoljátok meg a kezét s lépjétek a lába nyomába.

Emléke ünnepén az legyen imátok, hogy emelkedjétek az ő királyian fonséges, fonséges királyi alakja mellé s valljátok meg, hogy ezt ő tette veletek: az ő lelke szellemesített föl a szépség, jóság, szentség magaslataira titeket egy nemzet (oó)

Erzsébet királyné emléknappja alkalmából a nagyváradi kir. jogakadémia a premonstreiek templomában gyászisteni tiszteletet tart. Ugyazintén az összes váradi katolikus iskolák. Az újvárosi róm. kath. el. fiúiskola pedig délelőtt 8 órakor emlékünnepélyt rendez.

*** Az urnók Máriakongregációja** ma f. hó 19-én védőszentjének, magyarországi szt. Erzsébet tiszteletére a Szt. László menedékház kápolnájában reggel 8 órakor közös szent áldozást tart. Délután 5 órakor pedig rendes gyűlést tart.

*** A táborig püspök látogatásai.** A Magyar Kurir jelenti: Bjelik Imre táborig püspök, váradi kanonok, aki vasárnap óta a fővárosban tartózkodik, tegnapelőtt az egész napot a kórházakban elhelyezett sebesült harcosok meglátogatására fordította. A délelőtti folyamán megtekintette a táborig főpap a XVI. és XVII. számú helyőrségi kórházakat, a Vörös-Kereszt Egylet Győri-uti nagy kórházát és az I., II. és III. számú hadi tartalékkórházakat. Délután meglátogatta a püspök a Katolikus Sajtóegyesület fővárosi hólgybizottságát, ahol hálás köszönetet mondott az egyesület buzgó tagjainak azért a fáradozásukért és szives készségükért, hogy az egész Ausztria területén fekvő magyar sebesülteket egytől egyig ellátták magyar nyelvű olvassmányokkal. Ez alkalommal megtekintette a táborig püspök a katolikus Karitás foglalkoztató mülhelyeit és nagy elismerésének és hálás köszönetének adott kifejezést az egyesület ama tevékenységéért, hogy a hadba induló menetszázadokat már itthon tetőtől-talpig meleg ruhákkal látják el, hogy a haretér viszontagságos időjárását könnyebben elviselhessek. E látogatások után folytatta a kórházlátogatásokat. Így felkereste délután a Ludovika hadikórházat, a honvéd helyőrségi kórházat, majd a Szent István Társulat vezetőségénél tett tisztelegő látogatást és megköszönte a Társulat áldozatkészségét, amelyet különféle nyelvű katonai imakönyvek elkészítésével tanusított.

Szardán reggel a táborig püspök automobilon Esztergomba utazott, hogy meglátogassa a biboros hercegprimást. Ez utja alkalmából kiszállt a kenyérmezei fogolytáborban, amelyet szintén meglátogatott.

*** A Katolikus Növédő Egyesület** ma, csütörtökön délután 5 órakor a Szent László-menedékházban gyűlést tart, amelyre a patronesszeket és a választmány tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

*** Az első fecske.** Nagyvárad város tiszviselői karában is megtörtént az első jegyzés a hadikölcsönre. A katonai, kórházi és illeték-ügyosztály tisztikara és egész személyzete, áthatva a hazafias kötelességérettől, Eleméry Ferenc tanácsossal élén elhatározta, hogy tehetségéhez mérten résztvesz a hadikölcsön jegyzésben. Az ügyosztály személyzete összesen 1600 koronát jegyzett. Azt hisszük, a szép és hazafias elhatározást a város többi ügyosztályai is követik.

*** Birói szakértői szemle a Rákóczi-uti aszfaltra.** Évek óta húzódo per-patvar keletkezett a felett, hogy jó és megfelelő-e a Rákóczi-ut és Szent János-utca aszfalt burkolata s hogy az aszfalt, illetve az aszfalt-munka rossz-e, vagy a városi vasut villamos vonalainak az alépitményének gyöngesége okozza e a hibákat. Ennek a kérdésnek a tisztázásával a város tanácsa a városi ügyészi hivatalt bizta meg. A város főügyésze birói szemle megtartását kérte. A birói szemlét tegnap tartották meg. A tárgyalást Kolthay Kornél albiró vezette s részt vettek a szakértői szemlén: a város részéről dr Zilahy Gusztáv; a magyar aszfalt társaság részéről dr Brückler Artur; a városi vasut képviselőjében dr Wawrek Kálmán. Jelen voltak még: az aszfalt r.-t. részéről: Rottenberg Jenő igazgató, a vasut részéről Szirmai Richard és Erdélyi Vince főmérnök; szakértők voltak: a bíróság részéről Solti Lajos műszaki főtanácsos, az aszfalt társaság részéről ellenőrző szakértőtől Szilágyi F. Lajos fővárosi műszaki főtanácsos, a városi vasut részéről Balogh Emil budapesti városi vasut főmérnöke. Résztvett még egy szakértő: Kossutányi áll. főmérnök. — A bizottság bejárta a kérdésben levő területet: a vasuti indóháztól a Bémer-térig, a Szent László-tér érintett részét és Szent János-utcaát. Tüzetesen megvizsgálták a burkolatot. A vezető biró felhívta a szakértőket, hogy tüzetes szakértői véleményüket 90 napon belül terjesszék be hozzá.

*** Iparosok és kereskedők jegyzése a hadikölcsönre.** Folytatólagos bejelentések a nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamarához a kamarai kerület kereskedői és iparosai által jegyzett "hadikölcsön" ről: Grünwald Jenő: Ipartestületi hitelszövetkezethél 3000 K, Magyar Banknál 100 K, Aléltános Takarékpénztárnál 300 K, Egyesült Biharmegyei Bank és Központi Takarékpénztárnál 2 tételben 3200 K, összesen 3900 K. Friedländer Herman kalapgyáros 10000 K. Nagyvárad nyomda és újságvállalata 5000 K. Steiner Benjamin újabb jegyzése 5000 K. Összesen 23900 K. Előzőleg már kimutatva 17000 K. Összesen 40900 K. Tisztelettel felkérjük újból azon kereskedőket és iparosainkat, akik a hadikölcsönre jegyzéseket eszközölnek, hogy a jegyzésről kamaránkat értesíteni sziveskedjenek és az értesítésben nevezzék meg a helyet, ahol a jegyzést eszközölték. Nagyvárad, 1914. november hó 18 án. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: dr Moskovits József elnök, dr Sarkadi Lajos titkár.

*** A külföldi tartozások és követelések összeírása.** Az alulírott Kereskedelmi és Iparkamara átírtva ama országos mozgalom fontosságát, mely arra törekszik, hogy egyfelől megállapítsák a háborus külföldi érdekelteknek követelése hazai kereskedőink és iparosainkkal szemben, másfelől pedig, hogy hazai iparosaink és kereskedőink követelése a háborus külföldi érdekeltekkel szemben is számba vétessek, felkérjük a kamara területében működő vállalatokat, kereskedőket és iparosokat, hogy hozzánk lehetőleg mielőbb bejelenteni sziveskedjenek egyrészt mindazon követeléseiket, melyekkel nekik valamely külföldi vállalat, kereskedő, vagy iparos tartozik, másrészt azon tartozásaikat, amellyel ők valamely háborus külföldi egyénnek, vállalatnak, kereskedőnek vagy iparosnak tartoznak. Ezen összeírásnak az a célja, hogy a hazai követelések a letiltott hazai tartozásokból a háboru megszűnte után biztosíthatóak. Megjegyezni kívánjuk, hogy ezen bejelentések kérdésénél az üzleti titkokat érinteni nem kívánjuk, mégis az összeírás rendszerességének érdekében kívánatos, hogy a követelés és tartozás bejelentésénél az ország, a város, a cég és az összeg bejelentessék, egy ugyanazon céggel szemben azonban ugy az összesített követelés, mint tartozás is bejelenthető. E bejelentések kezelése és felhasználása körül ugy kamaránk, mint az illetékes többi hatóság a legszigorubb titoktartással fog eljárni és azok a nyilvánosság elé nem kerülnek. Nagyvárad, 1914. november hó 16-án. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara: Dr Moskovits József, elnök. Dr Sarkadi Lajos, titkár.

*** Koleramentes a vármegye.** Berettyóújfalú volt az utolsó község, ahol kolerás beteg volt. Ma már minden beteg felgyógyult s így az egész vármegyében megszűnt a kolera-járvány. Dr Móricz Ernő megyei főorvos tegnap jelentette a kedvező hírt az alispánnak, aki viszont a belügyminiszterhez tett táviratilag jelentést.

* A legközelebb kibocsátásra kerülő nemzeti kölcsön részére a m. kir. pénzügyminiszter által a Nagyvárad Takarékpénztár jegyzési helyül hivatalosan kijelöltetett.

*** A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület rendkívüli közgyűlése.** A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület 1914. évi november hó 22-én, vasárnap délelőtt 11 órakor az Egyesület székházában rendkívüli közgyűlést tart. Tárgyak: 1. Hadikölcsön jegyzése tárgyában. 2. Indítvány és előterjesztések. Nagyvárad, 1914. évi november hó 15-én. Markovits Antal, g. e. elnök.

* A M. Kir. Pénzügyminiszterium felhatalmazása alapján a 6%-os m. kir. adómentes állami járadékkölcsönre (hadi kölcsönre) aláírásokat folyó évi november hó 23-ikáig bezárólag készséggel elfogadjuk. Felvilágosításokkal bárkinek szívesen szolgálunk. Biharvármegyei takarékpénztár.

*** Szerb furfang.** Egy Szerbiában harcoló katonánk följegyzései között találjuk a következő, a szerbekre jellemző esetet: Föltűnt nekünk, hogy valahány szerb faluba bementünk akár délben, akár reggel, délelőtt, akár délben, szóval a napnak bármelyik órája is volt az, a kakasok az egész faluban elkezdtek kukorikolni. Eleinte nem tudtuk mire vélni a dolgot, de később megtudtuk, hogy egy ügyes szerb legény fölmászott egy fára és ott elkezdett szépen kukorikolni, amit persze a falu kakasai jelnek vették és ők is rákezdték. Így tudták meg a szerb csapatok a mieink érkezését. A faluban több kukorikoló szerb ifjút elfogtunk, akiket elküldöttünk, hogy szórakoztassa Pilátusnál vacsorán levő társait. A kakasokat ennél fogva, épen ugy, mint a kutyákat ki kellett irtanunk, de ennek a katonáink nagyon örültek, mert akkor

amenü a változatosság kedvéért a legfinomabb nyárson ropogásra sült kakas peccenyével is megbővült.

* A legközelebb kibocsátandó 6%-os adómentes állami járadékkölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter a Gazdasági és Iparbank részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül kijelölte. Erre vonatkozó előjegyzéseket az intézet már most elfogad.

*** Aranyat-vasért.** Hlatky Endre főispánhoz ujabtan a következő arany- és ezüst adományok érkeztek a Vörös-Kereszt javára: Borlély Gizella két aranygyűrű, egy ezüstlánc, egy ezüstkarperec, egy ezüstbross. Sipos Jolán két aranygyűrű. Fr. Hanni Grimm öt korona. Veress Károlyné egy aranygyűrű. N. N. egy törött aranygyűrű. Goldstein Irénke egy aranygyűrű. Löwenstein Etelka két aranygyűrű. Dr Sor Rezsóné egy aranygyűrű, egy aranyszív, egy aranyfüggő. Kovács János egy aranygyűrű. Kovács József egy ezüstóra. Láng Hermin öt korona. Nesztor József hat korona. Feleidesz Lajosné egy aranygyűrű, egy aranybross, két aranyfüggő. Somlay-Testvérek két aranyfüggő, egy ezüstfüggő, három ezüstkarka. N. N. két aranygyűrű. Sz. Kocsis János és családja négy aranygyűrű, két aranyfüggő, két ezüst kényél, egy ezüst kanál. Pollák Mariska egy aranygyűrű. Sz. N. egy aranygyűrű, egy aranymedál, gomb brosstörödek, két ezüst kanál, egy ezüstkarperec és bross. Papp Andrásné három aranyfüggő. Hartmann Adél egy ezüstóra, egy ezüstmedál, egy ezüstlánc. Postaigazgatóság II. ügyosztálya tíz korona. Hartmann Erzs. három aranyfüggő, egy aranygomb. Deutsch Hermann egy aranygyűrű. Topán Mariska két ezüstlánc. Freiburger Józsefné és Dávid két aranygyűrű. Özv. Szabó Józsefné két aranygyűrű, négy aranygomb, öt ezüstpéncz. Kovács Ilonka és Irén egy aranygyűrű, négy aranyfüggő, egy ezüstóra, egy ezüstgyűrű, két ezüstlánc és 5 korona. — Trebits Etelka egy aranyfüggő és egy korona. Hilf Ilonka egy aranygyűrű, egy ezüstsív. Asztalos Erzs. egy aranygyűrű. Glück Sámuelné három aranyfüggő, egy aranykarka. Mokus Sándor és családja harminckét korona. Mázor Béla egy ezüstérem. Steiner Viktor egy aranygyűrű. Matus Gézné és Sárika két aranygyűrű, egy aranykarperec, egy ezüstkarperec, egy ezüstbross. Szabó Andor egy aranygyűrű, egy aranylánc, egy ezüstóra. N. N. 1 aranygyűrű, egy ezüstgyűrű. Komlódy Rózi egy aranygyűrű. R. D. egy aranygyűrű. Voucz Józsefné egy aranyfüggő, két ezüstfüggő és két korona. Ridi Erzsébet egy ezüstlánc, egy ezüstérem, két ezüstpéncz, egy aranygyűrű. Schwarz Piroska és Margit két aranygyűrű. Orosz Sándorné két aranyfüggő. Özv. Klein Miksáné egy drb aranylánc, négy ezüstpéncz. Feldmann Andorné egy ezüstérem és négy korona. N. N. egy duplő aranylánc, egy aranyóralánc. Ka Stefike két aranygyűrű. Schranek Margit egy aranygyűrű. Schranek Eszti egy aranygyűrű. Berkovics Erzs. egy aranygyűrű.

*** Nyersanyagok és félgyártmányok bejelentése a kamaránál.** A háborus viszonyok ugy a külkereskedelmi forgalomban, mint a belföldi ipar és kereskedelem működésében nagy eltolódásokat idézett elő, melyeknek következményeként igen sok iparág nemcsak a munkahiány és az elhelyezési piacok megszűlése miatt, de főképpen és leginkább a nyersanyag és félgyártmányok hiánya miatt részint üzemredukcióra, részint üzembeszűntetésre kényszerül. Az alulírott kamara a nyersanyag és félgyártmányok hiányának lehető enyhítése céljából a wieni kamara kezdeményezésére felhívja az érdekelteket, hogy egyfelől nyersanyag és félgyártmány szükségleteiket, másfelől üzemük redukcója, vagy megszűntetése miatt felhalmozódott és értékesíteni kívánt nyersanyag és félgyártmány készletüket az árak megjelölésével hozzánk bejelenteni sziveskedjenek. — A bejelentések birtokában ugyanis az alulírt kamara abba a

helyzetbe jut, hogy az érdekelteket utbagazíthatja hol és miféle nyersanyag és félgyártmány szerezhető be, illetve hol és miféle nyersanyag és félgyártmány található elhelyezést. Megjegyezni kívánjuk még, hogy szünetelő, vagy üzembeszűntetésben levő üzemeknél felhalmozódott nyersanyag és félgyártmány készleteket igen sok esetben másfajta üzemek igényelnek és használhatnak, minek folytán egyrészt ezen üzemek fenntartása válik lehetségessé, másrészt a felhalmozott készleteket azok az üzemek, amelyek ez idő szerint fel nem használhatják, előnyösen értékesíthetik, p. o. ha valamely üzem ez idő szerint üzembeszűntetésre, vagy beszüntetésre miatt fel nem használható üres szobák birtokában van, a juta-behozatal nehézségei miatt valamely másfajta vállalatnál lesz előnyösen értékesíthető. Nagyvárad, 1914. november hó 16-án. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara. Dr Moskovits József elnök, dr Sarkadi Lajos titkár.

*** A Félix-fürdő új vonatja.** A mi gyönyörű Félix-fürdők készül a téli kúrára. Most is szaporán látogatók gyöngyöző hőforrásait s az élet olyan eleven és mozgalmas odakinn, mint a szezon közepén. A legközelebbi időre nevezetes, magas vendégeket is vár Komzsik Alajos, a Félix-fürdő fáradhatatlan népszerű gazdája. A haretérről fényesrangú tiszték jönnek a Félixbe néhány napi pihenőre üdülni s fogadásukra nagyszabású előkészületek történnek. A Félix-fürdőből egyébként mátol kezdve rendes új vonat közlekedik, mely este 8 óra 9 perckor indul Nagyváradra s így a vendégek sz egész napot a kellemes, minden kényelmet nyújtó gyógyhelyen tölthetik.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad a Polgári Takarékpénztár r-t. Nagyvárad Kossuth-u.

* **Aszodi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u. Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, ugy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardinia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörkölőm kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható, lesz. Rákóczi-ut. Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **Feloskairtó Noxin** biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

x **A kibocsátandó** hadikölcsönre jegyzéseket elfogad a Kereskedelmi és Forgalmi Bank rt., Nagyváradon.

x A M. kir. Pénzügyminiszter ur felhatalmazása alapján, mint nyilvános aláírási hely a 6%-os m. kir. adómentes állami hadi kölcsön kötvényekre aláírásokat az eredeti feltételek mellett elfogad f. é. november 23-ig bezárólag a Magyar Bank részvénytársaság Nagyvárad.

* **Az Egyesült Biharvármegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x Védekezés a kolera ellen.

Hatható bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kalszappan, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíthatók. **Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.**

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

*** Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária építésgyár r.t.

Értesítés. Van szerencsénk a helyi és vidéki nb. vevőinknek, valamint a n. é. közönségnek szíves tudomására hozni, hogy uri-szabó üzletünket a Bémer-térről

Rákóczi-út 12. szám alá az ujonnan épült Apolló-épületbe helyeztük át. Továbbra is szíves pártfogásukat kérve vagyunk tisztelettel

LEBOVITS ÉS FIA
uri-szabók.

Rákóczi-ut 12. Apolló épület. Telefon 871.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x Watta és kötszerfélék nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

*** Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők
legjobb minőségben

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-uton kaphatók.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

x „Aláírási hely a nemzeti kölcsön jegyzésére. A legközelebb kibocsátandó hadikölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül hivatalosan kijelölte.“

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: Mese egy közkatonáról.
Pénteken: Jönnek a németek! (Be-
mutató)

Szombaton: Jönnek a németek!
Vasárnap délután: Ikrek a táborban.
Vasárnap este: A tárkányi legények.
(Tompai Kálmán alkalmi játéka.)

Legujabb táviratok.

Tisza a német főhadiszálláson.

Bécs, november 18. (Saját tud.) Miként a háboru eddigi folyamán mindig történt, a m. kir. miniszterelnök bécsi tartózkodása ezuttal is alkalmat nyújtott a közös külügyminiszternek és a két kormányelnöknek a helyzet beható megvitatására. Eközben ismét előtérbe lépett az a már több ízben tárgyalt és a német kormány részéről rokonszenvesen fogadott eszme, hogy a szövetségesek között fennálló teljes egyetértés személyes eszmecsere útján megerősíttessék. A konferencia kezdeményezésére és kivánságára Tisza gróf miniszterelnök e célból a német főhadiszállásra utazott. (Miniszterelnökség sajtóosztálya)

Budapest, november 18. (Tud. táv.) A Budapesti Hirlap jelentése szerint Tisza elutazása óriási szenzációt kelt a monarchiában. Mikor őfelsége előtt szóba került, hogy ki képviselje a szövetséges államok eszmecserejében a monarchiát, ő egyenesen Tiszát választotta, mert Berehtold helyéről nem távozhat.

Zavarok Egyiptomban.

Konstantinápoly, november 18. (Tud. táv.) Az annektált Egyiptomban az angolok hatóságilag zárnak be minden mohamedán templomot. A mesetek bezárása miatt a mohamedánok között általános az elkeseredés és Kairóban a mohamedán lakosság és a rendőrség között állandóan valóságos harcok folynak le.

Döntő harcok Orosz-Lengyelországban.

Budapest, nov. 18. Hivatalos, az észak-keleti hadszíntérről: Szövetségesek hadműveletei az orosz főerőket Orosz-Lengyelországban csatára kényszerítették. A harc az egész vonalon kedvező körülmények között fejlődött ki. Harcoló csapataink egyike

tegnap 3000 oroszot ejtett foglyul. E nagy harcokkal szemben orosz erőknek a Kárpátok ellen való előnyomulása csak alárendelt jelentőségű. Az ellenségnek egy erős lovascapatát Grsbortól való kibontakozása közben útegeinknek meglepő tüze szétgrasztotta. Höfer. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bulgária Macedóniáért.

Szofia, november 18. (Tud. táv.) A Nap jelentése szerint a Bulgária nemzeti komitéja felszólítja a népet, hogy Macedóniát, mely mindenképen a bulgárokat illeti, foglalja el és szabadítsák föl a Timok völgyet. Romániával Törökországgal jó viszonyban kell maradniok, Romániáé legyen tovább is Dobrudzsa, de Szerbia és Görögország ellen háborút kell indítani.

Ötvenezer fogoly a keleti hadszíntéren.

Budapest, nov. 18. (Tudósítónk távirata.) A keleti hadszíntéren úgy látszik Hindenburg megismételi a Mazuri-tavak történetét. Az utóbbi négy nap alatt elfogott oroszok száma túllép az ötvenezren.

TÁNYÜGY

Értesítés. Az Ör-utcai községi elemi fiúiskola I. A., I. B., III. és IV-ik osztályai folyó hó 20 tól — péntektől — kezdődőleg az újvárosi (Körös-utca 4 szám alatt levő) róm. kath. elemi fiúiskola tantermeiben lesznek ideiglenesen elhelyezve, hol az említett osztályok növendékei naponként délután fél 2-től kezdődőleg részesülnek tanításban. Míró az érdekelt szülők oly kéressel értesíttettek, hogy a fent említett osztályokba beirt tanköteles gyermekeiket a jelzett időben és helyen tartandó előadásokra elküldeni szíveskedjenek. Nagyvárad, 1914. november 17. Igazgatóság.

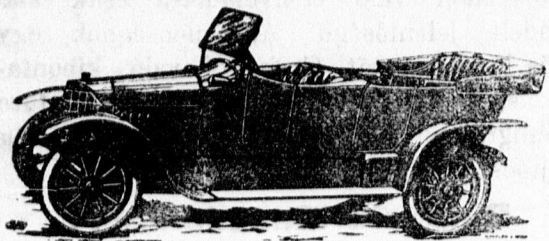
IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

§ Családirto apa az esküdtek előtt Kovács János bentesmester bűnyűgyében tegnap folytatta az esküdtszék a tanuk kihallgatását. A beidéztet tanuk nagyon ellentétesen vallanak, de tulnyomó részben terhelően. Ma kerül sor az orvosi vélemény beterjesztésére. A perbeszédék és ítélet holnapra várható.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előállítás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltóny és téli kabátokra felöltőre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

HORVÁTH FERENCZ,

az „Emilia“ gőzmalom főgépésze, Nagyvárád.

Elvállalja felelősség mellett: **Közlőművek** (transzmissiók), **szíjkerekek** (mindenféle kivitelben), **szállítócsigák** és mindenféle **malmi berendezések** készítését és javítását. **Örlőhengerek** esiszólását és rovátkolását. **Gőzgépek, lokomobilok, motorok, cséplőgépek** és ezek alkatrészeinek **javítását**, továbbá

automobil-javításokat, gummiköpenyek és légtömítők javítását (vulkanizálását). Cím:

„Emilia“ malom Nagyvárád. Telefon 13.

Nagyvárád város tanácsa katonai ügyosztálya. 19492—1914. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur november 9-én kelt 18106/1914. eln. számú körrendelete folytán közhírré teszem, hogy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény (1912 évi LXVIII. t.-cz.) alapján sürgős esetekben a katonai parancsnokságok (hatóságok) a hadiszolgáltatásra vonatkozó megkeresést közvetlenül a közigazgatási hatóságokhoz kell, hogy intézzék, mire a közigazgatási hatóságok a hadi szolgáltatások kiállítására iránt rendelkeznek és csak végszükség esetében lehet feltétlenül szükséges szolgáltatást közvetlenül magától a szolgáltatásra kötelezettől követelni. Egyes személyek ezt csakis az igénylésre jogosult katonai parancsnokságtól (hatóságtól) nyert írásbeli felhatalmazás alapján tehetik. Az ily felhatalmazás nélküli igénylés tilos és büntetőbírószálgilag üldözendő esekeményt képez.

Eleméry Ferencz,
katonaugyi tanácsnok.

Van szerencsém Nagyvárád és vidéke nagyérdemű közönségének szives tudomására hozni, hogy

Nagyvárádon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörűldét nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák, kések, ollók, hajvágógépek, hus-örögépek, ló- és juhnyírógépek javítását és köszörűlését. Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi illatszerek, fej- és arcápoló pipereszerkeket, mindennemű acél-árakat, ugymint borotvát, ollót, hajnyírógépet, yukszemvágó, papír-, zseb- és tollkést, valamint az összes fodrászati cikkeket. A nagyérdemű közönség szives párfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Ágoston műköszörűs

Félix-Gyógyfürdő

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárád mellett.

Európa leggazdagabb hévíz forrása, víz hőfoka 49° 17 millió liter víz napi mennyiség.

Gyógyjavulatok: köszvény, rheuma minden formája, ischiás, iz-zadmányok, csontbetegségek és sérülések, női ivarszervek különböző megbetegedései ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan a páratlanul hatásos Félix-gyógyfürdő gyógyforrásait.

Curtaxe nincs, pro-pektust készséggel küld az igazgatóság. A megsebesült és megbetegedett katonák egészségének helyreállítása legtöbb esetben kívánatosá teszi a kénes meleg hévíz gyógyfürdők használatát. Hogy a sebesültek és más betegek a kénes meleg gyógyfürdőt könnyűszerrel és jutányosan megszerezhessék, a következő ajánlatot tesszük:

Tiszt urak részére szoba, fűtés, világítás, egy tükör- vagy kádfürdő pakolással, reggeli kávé vagy tea süteménnyel, déli étkezés három fogás, esti pedig két fogás, délben és este kenyér, naponta 7 koronába kerül.

A fürdőbe vezető folyosók állandóan fűtve vannak s meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Legénység részére szoba, három, esetleg négy személy részére, fűtés, világítás, naponta egy tükör-fürdő, reggel fél liter forralt tej, 20 deka kenyér, délben leves, főzelék, sült vagy főlt hus feltéttel, 20 deka kenyér, este főzelék sült bussal vagy fél liter forralt tej és 20 deka kenyér, naponkint és személyenkint 3 kor. 50 fillér.

6 személyvonat érkezik naponta a Félix-fürdő állomására. Állandó posta és interurbán telefon a fürdőtelepen.

Félix-fürdő Igazgatósága.

Cement, cementcsövek, fe-déllemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárád, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969. Telefon 969.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.
Nagyvárád, Bémer-tér 4.

A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad, továbbá a 4%-os magyar korona járadék 1914. december 1-én esedékes szelvényeit már november 20-tól kezdve költségmentesen beváltja az

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Nagyvárád város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Köszönetkések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezé-
sek felszerelését.

Csillárok,
évlámpák

állandóan nagy választékban kap-hatók.

Villamos motorek

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.